
Vergaderjaar 2025–2026

36 915 XXII

Wijziging van de begrotingsstaten van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (XXII) voor het jaar 2026 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL	3
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	4
1	Leeswijzer	4
2	Beleid	5
2.1	Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties	5
3	Beleidsartikelen	13
3.1	Artikel 1. Woningmarkt	13
3.2	Artikel 2. Energietransitie gebouwde omgeving en bouwkwaliteit	18
3.3	Artikel 3. Ruimtelijke ordening en Omgevingswet	24
3.4	Artikel 4. Uitvoering Rijksvastgoedbeleid	27
4	Niet-beleidsartikelen	31
4.1	Artikel 11. Centraal apparaat	31
4.2	Artikel 12. Algemeen	33
4.3	Artikel 13. Nog onverdeeld	34
5	Agentschappen	35
5.1	Rijksvastgoedbedrijf (RVB)	35

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting worden, op grond van [artikel 2.3, eerste lid](#), van de Comptabiliteitswet 2016, elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2026 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaat van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en de begrotingsstaat inzake de agentschappen.

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

E. Boekholt-O'Sullivan

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

De eerste suppletoire begroting geeft een beeld van de uitvoering van de begroting 2026. De stand van de eerste suppletoire begroting wordt vanaf de stand van de ontwerpbegroting 2026 opgebouwd (Kamerstukken II 2025/26, [36800 XXII, nr. 1](#)).

De stand van de vastgestelde begroting 2026 is inclusief de amendementen-Flach (Kamerstukken II 2025/26, [36800 XXII, nr. 13](#) en Kamerstukken II 2025/26, [36800 XXII, nr. 14](#)).

In deze eerste suppletoire begroting wordt in de tabel budgettaire gevolgen van beleid de cijfers van zes begrotingsjaren weergegeven. In de kolom van begrotingsjaar 2031 zijn de middelen in verband met de extrapolatie gepresenteerd.

Uitgangspunt bij de tabel budgettaire gevolgen van beleid is dat per artikel de beleidsmatige en technische mutaties toegelicht worden, die groter dan of gelijk zijn aan de ondergrens zoals deze in de Rijksbegrotingsvoorschriften (RBV) zijn opgenomen, de zogenaamde staffel. In het kader van transparantie of anderszins kan het voorkomen dat mutaties beneden deze ondergrenzen ook worden toegelicht.

Tabel 1 Ondergrenzen conform RBV 2026

Artikel	Ondergrens beleidsmatige mutaties	Ondergrens technische mutaties
1. Woningmarkt	Verplichtingen/Uitgaven: € 10 mln. Ontvangsten: € 5 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: € 20 mln. Ontvangsten: € 10 mln.
2. Energietransitie gebouwde omgeving en bouwkwaliteit	Verplichtingen/Uitgaven: € 10 mln. Ontvangsten: € 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: € 20 mln. Ontvangsten: € 2 mln.
3. Ruimtelijke ordening en Omgevingswet	Verplichtingen/Uitgaven: € 5 mln. Ontvangsten: € 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: € 10 mln. Ontvangsten: € 2 mln.
4. Uitvoering Rijksvastgoedbeleid	Verplichtingen/Uitgaven: € 5 mln. Ontvangsten: € 2 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: € 10 mln. Ontvangsten: € 4 mln.
11. Centraal apparaat	Verplichtingen/Uitgaven: € 2 mln. Ontvangsten: € 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: € 4 mln. Ontvangsten: € 2 mln.
12. Algemeen	Verplichtingen/Uitgaven: € 1 mln. Ontvangsten: € 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: € 2 mln. Ontvangsten: € 2 mln.
13. Nog onverdeeld	Verplichtingen/Uitgaven: € 1 mln. Ontvangsten: € 1 mln.	Verplichtingen/Uitgaven: € 2 mln. Ontvangsten: € 2 mln.

2 Beleid

2.1 Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties

Tabel 2 Belangrijkste supplettaire uitgavenmutaties 2026 (Eerste supplettaire begroting) (bedragen x € 1.000)							
	Artikel	Uitgaven 2026	Uitgaven 2027	Uitgaven 2028	Uitgaven 2029	Uitgaven 2030	Uitgaven 2031
Vastgestelde begroting 2026 (incl. amendementen)		9.366.858	10.160.000	9.642.590	9.591.885	9.407.599	0
<i>Mutaties eerste supplettaire begroting 2026</i>		- 147.488	99.852	55.192	- 98.897	- 33.899	8.816.184
- waarvan mutaties coalitieakkoord		- 101.279	- 7.090	- 73.260	- 79.851	- 89.358	- 83.042
Aftrek specifieke							
1 zorgkosten huurtoeslag	1	0	0	- 65.000	- 65.000	- 65.000	- 65.000
2 Overheveling Regiodeals naar BZK	3	- 101.279	- 383	- 383	- 383	- 383	0
3 Efficiencytaakstelling	11	0	- 1.244	- 2.414	- 3.609	- 5.041	- 4.777
Vernieuwing rijksdienst /							
4 slagvaardige overheid	11	0	0	0	- 5.396	- 13.471	- 12.874
5 Subsidietaakstelling	Alle	0	- 5.463	- 5.463	- 5.463	- 5.463	- 391
- waarvan overige supplettaire mutaties		- 46.209	106.942	128.452	- 19.046	55.459	8.899.226
6 Kasschuif Realisatiestimulans	1	- 80.698	- 1.961	26.827	13.765	42.067	0
Ophoging budget							
Woningbouwimpuls (amendement- 7 Flach)	1	57.000	0	0	0	0	0
8 Raming uitgaven huurtoeslag	1	- 35.900	- 51.800	- 8.900	- 27.800	- 39.200	- 36.700
Kadercorrectie							
9 Grootschalige Rijksprojecten	1	- 11.106	6.504	11.868	17.324	13.594	9.009
Kasschuif stimuleringsregeling							
10 ontmoetingsruimten ouderen (SOO)	1	- 10.000	10.000	0	0	0	0
11 Kasschuif Renovatieversneller	1	- 5.167	4.116	1.051	- 2.350	2.350	0
Woningbouwversnelling							
12 Metropoolregio Eindhoven	1	4.114	0	0	0	0	0
Reallocatie Realisatiestimulans							
13a naar SOO	1	0	30.000	0	0	0	0
Reallocatie Realisatiestimulans							
13b naar SOO	1	0	- 30.000	0	0	0	0
14 Uitvoeringskosten Dienst Toeslagen	1	0	5.500	6.167	6.500	6.500	6.500
Subsidie Duurzaam maatschappelijk							
15 vastgoed (DUMAVA)	2	- 197.011	0	0	0	0	197.011
Subsidieregeling verduurzaming							
16 vve's (SVVE)	2	16.000	10.790	3.250	- 16.000	- 12.547	- 1.493
Opvraag Klimaatfonds							
Stimuleringsregeling Aardgasvrije							
17 Huurwoningen (SAH)	2	15.000	23.500	0	0	38.500	0
18 Uitvoeringskosten RVO	2	- 9.500	7.500	2.000	0	0	0
Subsidie Verduurzaming Onderhoud							
19 Huurwoningen (SVOH)	2	0	- 25.000	0	0	25.000	0
20 Kasschuif SAH	2	0	- 15.000	- 15.000	0	0	30.000
21a Reallocatie Warmtefonds naar DUMAVA	2	0	0	107.450	27.000	16.241	0
21b Reallocatie Warmtefonds naar DUMAVA	2	0	0	- 107.450	- 27.000	- 16.241	0
22 Zakelijke lasten RVB	4	23.535	25.828	28.077	15.979	8.145	0
23 Desaldering compensatiegronden	4	20.000	7.000	7.000	7.000	7.000	0
24 Renovatie Binnenhof	4	0	0	0	0	0	54.361
25 Renovatie Grafelijke Zalen	4	0	0	0	0	0	11.500
26 Renovatie Binnenhof diversen	4	11.100	6.600	22.100	34.460	40.615	35.721
27 Verhuiskosten gebruikers Binnenhof	4	- 6.000	0	0	0	0	6.000
Vrijval huisvestingsbudget Hoge							
28 Colleges van Staat	4	- 3.845	- 11.626	- 19.976	- 111.426	- 111.426	0

	Artikel	Uitgaven 2026	Uitgaven 2027	Uitgaven 2028	Uitgaven 2029	Uitgaven 2030	Uitgaven 2031
29 Renovatie paleizen	4	1.500	3.000	3.500	3.500	3.500	3.500
30 Renovatie Algemene Rekenkamer	4	0	0	0	2.500	2.500	2.500
31 Vennootschapsbelasting	12	23.204	0	0	0	0	0
32 Eindejaarsmarge	Alle	83.785	0	0	0	0	0
33 Loon- en prijsbijstelling tranche 2026	Alle	76.012	102.075	57.115	50.702	41.528	16.016
34 Extrapolatie	Alle	0	0	0	0	0	8.572.383
35 Overige mutaties	Alle	- 18.232	- 84	3.373	- 13.200	- 12.667	- 7.082
Stand eerste suppletoire begroting 2026		9.219.370	10.259.852	9.697.782	9.492.988	9.373.700	8.816.184

Toelichting uitgavenmutaties

1) Aftrek specifieke zorgkosten huurtoeslag

In het coalitieakkoord is opgenomen dat de aftrek van specifieke zorgkosten wordt geschrapt vanaf 2028. Door het afschaffen van deze aftrekpost wordt het toetsingsinkomen hoger, waardoor de totale uitgaven aan huurtoeslag afnemen. Hierdoor zijn de begrote uitgaven aan de huurtoeslag naar beneden bijgesteld met structureel € 65,0 mln. vanaf 2028.

2) Overheveling Regiodeals naar BZK

Sinds het aantreden van het kabinet-Jetten is de minister van BZK verantwoordelijk voor de Regiodeals. Het totale budget van de Regiodeals, in 2026 € 101,3 mln. en voor de jaren 2027-2030 € 0,4 mln., is overgeboekt van de begroting van VRO naar de begroting van BZK (VII).

3) Efficiencytaakstelling

Naar aanleiding van het coalitieakkoord wordt een efficiencytaakstelling op de rijksoverheid doorgevoerd naar rato van de apparaatsuitgaven per departement inclusief de uitvoeringsorganisaties, met als doel de apparaatsuitgaven te verminderen. Deze taakstelling is vanaf 2027 ingeboekt. Deze taakstelling is momenteel geboekt op het centraal apparaat en zal op een later moment verder worden doorverdeeld. Voor de begroting van VRO gaat het om een bedrag oplopend tot € 5,0 mln. in 2030 en € 4,8 mln. structureel vanaf 2031.

4) Vernieuwing rijksdienst / slagvaardige overheid

Aanvullend op de efficiencytaakstelling op de rijksoverheid wordt een additionele taakstelling doorgevoerd in het kader van de vernieuwing van de rijksdienst en een slagvaardige overheid. Deze taakstelling wordt op dezelfde wijze verdeeld als de efficiencytaakstelling en wordt vanaf 2029 ingeboekt. Deze taakstelling is momenteel geboekt op het centraal apparaat en zal op een later moment verder worden doorverdeeld. Voor de begroting van VRO gaat het om een bedrag oplopend tot € 13,5 mln. in 2030 en € 12,9 mln. structureel vanaf 2031.

5) Subsidietaakstelling

In het coalitieakkoord is afgesproken dat de subsidiebudgetten bij de departementen structureel worden verlaagd vanaf 2027. Deze taakstelling is verdeeld naar rato van de subsidieuitgaven per departement. Voor de begroting van VRO gaat het om een bedrag van € 5,5 mln. voor de jaren 2027 tot en met 2030 en € 0,4 mln. structureel vanaf 2031.

6) Kasschuif Realisatiestimulans

Op basis van de herijking van de Realisatiestimulans vindt een kasschuif plaats. In totaal wordt € 103,9 mln. aan middelen in een realistischer ritme gezet. Deze middelen zijn onder andere bestemd voor het versterken van de uitvoeringskracht bij medeoverheden. Hierbij wordt capaciteit beschikbaar gesteld voor gemeenten, worden er versnellingstafels gefaciliteerd en wordt er een Landelijk Expertisecentrum opgericht. Daarnaast wordt ook een deel van de middelen voor de bijdrage aan gemeenten voor betaalbare woningen en voor de NPLV-gebieden in een realistischer ritme gezet. Per saldo verschuiven middelen uit 2026 (€ 80,7 mln.) en 2027 (€ 2,0 mln.) naar 2028 (€ 26,8 mln.), 2029 (€ 13,8 mln.) en 2030 (€ 42,1 mln.).

7) Ophoging budget Woningbouwimpuls (amendement-Flach)

Bij het debat over de Najaarsnota 2025 is het amendement-Flach (Kamerstukken II 2025-2026, [36850 XXII, nr. 8](#)) aangenomen dat verzoekt om de onderuitputting op de Woningbouwimpuls (WBI, € 57 mln.) beschikbaar te houden voor de WBI in 2026. Dit bedrag wordt nu als additionele eindejaarsmarge toegevoegd aan de begroting van VRO.

8) Raming uitgaven huurtoeslag

De huurtoeslagraming is bijgesteld op basis van de raming van het Centraal Economisch Plan 2026 van het Centraal Planbureau en de laatste uitvoeringsinformatie van Dienst Toeslagen. Er worden voor de komende jaren minder huurtoeslagontvangers verwacht, daartegenover staan hogere verwachte huurontwikkelingen. Per saldo is er sprake van lagere uitgaven. Dit resulteert in een incidentele cumulatieve meevaller t/m 2030 van € 163,6 mln. Vanaf 2031 is er structureel sprake van een meevaller van € 36,7 mln. Ook op de ontvangsten is er structureel een meevaller van € 47,1 mln. vanaf 2031. De totale meevaller op de huurtoeslag (totaal van uitgaven en ontvangsten) is daarmee € 83,8 mln. vanaf 2031.

9) Kadercorrectie Grootschalige Rijksprojecten

Dit betreft de herijking voor het grootschalige Rijksproject Zuiderhage. Met het ministerie van Financiën is afgesproken dat aanpassingen voor de Flevoprojecten leiden tot een kadercorrectie aan zowel de uitgaven- als ontvangstenkant van de Rijksbegroting. In 2026 zijn de begrote uitgaven naar beneden bijgesteld met € 11,1 mln., in de jaren 2027-2031 zijn de begrote uitgaven naar boven bijgesteld met respectievelijk € 6,5 mln., € 11,9 mln., € 17,3 mln., € 13,6 mln. en € 9,0 mln.

10) Kasschuif stimuleringsregeling ontmoetingsruimten ouderen (SOO)

Met het amendement-Flach (Kamerstukken II 2025-2026, [36800 XXII, nr. 13](#)) is in 2026 € 10 mln. beschikbaar gesteld voor de SOO in 2026. De SOO betaalt echter pas een jaar later uit nadat vergunningen zijn verleend, daarom wordt het kasbudget naar 2027 geschoven.

11) Kasschuif Renovatieversneller

Op basis van de reeds aangegane verplichtingen van de tranches voor MEER (Meerjarige Experimenten Effectieve Renovatiestromen) en de verlenging van het ondersteuningsprogramma Verbouwstromen wordt het budget in het juiste kasritme gezet. Uit 2026 wordt € 5,2 mln. geschoven naar 2027 (€ 4,1 mln.) en 2028 (€ 1,1 mln.), en uit 2029 wordt € 2,4 mln. geschoven naar 2030.

12) Woningbouwversnelling metropoolregio Eindhoven

Er wordt € 4,1 mln. in 2026 beschikbaar gesteld voor de Woningbouwversnelling Metropoolregio Eindhoven. Dit budget staat gelijk aan het bedrag dat in 2025 niet tot besteding is gekomen. Meerjarig blijft het totaalbudget hiermee gelijk. Er komen geen aanvullende middelen bij.

13) Reallocatie Realisatiestimulans naar SOO

In 2027 vindt een reallocatie van € 30 mln. van de Realisatiestimulans naar de SOO plaats. In de Realisatiestimulans is in 2027 € 30 mln. beschikbaar voor een opslag voor zorggeschikte en geclusterde woningen. Uit een verkenning blijkt echter dat deze opslag niet aansluit bij de behoeften in het veld. Om de bouw van ouderenwoningen te stimuleren, worden deze middelen daarom gebruikt voor een nieuwe tranche van de Stimuleringsregeling Ontmoetingsruimten in Ouderenhuisvesting (SOO).

Hierover ontvangt de Tweede Kamer in een aparte Kamerbrief een separate onderbouwing conform de rijksbrede werkwijze Beleidskeuzes uitgelegd (CW 3.1.).

14) Uitvoeringskosten Dienst Toeslagen

Dit betreft hogere uitvoeringskosten bij Dienst Toeslagen. Het gaat om structureel € 6,5 mln. voor een reeds doorgevoerde verbetering van de uitvoering en dienstverlening van Dienst Toeslagen. Deze middelen zijn overgeboekt naar de begroting van het ministerie van Financiën (IXB).

15) Subsidie Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed (DUMAVA)

De wijze van subsidieverlening van de Subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA) wordt aangepast, zodat die beter aansluit bij de jaargrenzen van de Rijksbegroting. Hierdoor is eenmalig een kasschuif van € 197 mln. uit 2026 naar 2031 nodig, zodat het budget in hetzelfde jaar staat als wanneer de betaling plaatsvindt.

16) Subsidieregeling verduurzaming vve's (SVVE)

Op basis van de prognose van RVO wordt het budget voor de SVVE in het juiste kasritme gezet. Voor 2026 is het geraamde budget niet toereikend. Hiervoor worden middelen uit de jaren 2029-2031 (€ 16,0 mln., € 12,5 mln. en € 1,5 mln.) geschoven naar de jaren 2026-2028 (€ 16,0 mln., € 10,8 mln. en € 3,3 mln.).

17) Opvraag Klimaatfonds Stimuleringsregeling Aardgasvrije Huurwoningen (SAH)

Om meer woningen aardgasvrij te maken moeten die aangesloten kunnen worden op het warmtenet. Al het beschikbare budget dat de komende jaren in de begroting staat is reeds verplicht, waardoor er geen ruimte is voor nieuwe aanvragen. Vanuit het ministerie van EZK is momenteel een groot aantal warmteprojecten in ontwikkeling. Door het ontbreken van de financiering voor in pandige kosten vanuit de SAH zouden minder woningen dan gewenst daadwerkelijk aangesloten worden op het warmtenet. Er wordt in deze ronde in totaal € 77 mln. (€ 15,0 mln. in 2026, € 23,5 mln. in 2027 en € 38,5 mln. in 2030) overgeboekt vanuit het Klimaatfonds ten behoeve van de SAH. Met dit budget kunnen extra huurwoningen, waaronder corporatiewoningen, worden aangesloten op het warmtenet.

Hierover ontvangt de Tweede Kamer in een aparte Kamerbrief een separate onderbouwing conform de rijksbrede werkwijze Beleidskeuzes uitgelegd (CW 3.1.).

18) Uitvoeringskosten RVO

De geraamde uitgaven voor de RVO-jaaropdracht 2027 worden van 2026 (€ 9,5 mln.) geschoven naar 2027 (€ 7,5 mln.) en 2028 (€ 2,0 mln.), zodat de uitgaven voor de opdracht 2027 ook daadwerkelijk in 2027 worden gedaan.

19) Subsidie Verduurzaming Onderhoud Huurwoningen (SVOH)

Op basis van de prognose van RVO wordt het budget voor de afhandeling van de aanvragen van SVOH in het juiste kasritme gezet. Hiervoor wordt € 25,0 mln. geschoven van 2027 naar 2030.

20) Kasschuif SAH

Op de middelen van de SAH vindt een kasschuif plaats op basis van de verwachte prognose van RVO voor de afhandeling van de aanvragen. Het kasritme wordt verklaard doordat in de jaren 2030 en verder budget nodig is voor de vaststelling van projecten en de betaling van de resterende subsidie (50%) van de toegekende subsidies. Uit de jaren 2027 en 2028 wordt per jaar € 15,0 mln. doorgeschoven naar 2031 (€ 30,0 mln.).

21) Reallocatie Warmtefonds naar DUMAVA

In 2025 is circa € 150 mln. vanuit het DUMAVA-budget geschoven naar het Warmtefonds, waar een grotere financieringsbehoefte op korte termijn was. Deze financieringsbehoefte wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er Europese cofinanciering is voor het Warmtefonds uit het Social Climate Fund. De cofinanciering wordt echter achteraf ontvangen, nadat dit eerst met nationale middelen is gefinancierd. Middels deze mutatie wordt hetzelfde bedrag teruggezet van het Warmtefonds naar het DUMAVA-budget, en tegelijkertijd in een realistischer kasritme gezet (€ 107,5 mln. in 2028, € 27,0 mln. in 2029 en € 16,2 mln. in 2030).

22) Zakelijke lasten RVB

Zakelijke lasten betreffen gemeentelijke en waterschapsbelastingen en heffingen op onroerend goed (niet zijnde Rijkshuisvesting) van de Staat. Dit zijn werkzaamheden die het RVB als privaatrechtelijke entiteit uitvoert voor het hele Rijk. Door tariefverhogingen van de gemeentelijke en waterschapsbelastingen nemen de kosten structureel toe. De hogere kosten (€ 23,5 mln. in 2026, € 25,8 mln. in 2027, € 28,1 mln. in 2028, € 16,0 mln. in 2029 en € 8,1 mln. in 2030) worden gedekt uit de afrekening van de uitvoering van het Rijksvastgoedbeleid.

23) Desaldering compensatiegronden

Sinds 2023 kunnen de agrarische compensatiegronden van het Rijk niet alleen worden ingezet voor rijksinfrastructuur en andere taken van rijkspartijen, maar ook voor beleidsdoelen die door medeoverheden worden gerealiseerd. Hierdoor is de vraag naar compensatiegronden toegenomen en neemt de beschikbare voorraad af. Daarom is het gewenst om naast het terugkopen van aangeboden erfpachtrechten ook nieuwe aankopen te doen. Afsproken is dat uitgaven slechts kunnen geschieden op het moment dat ontvangsten gerealiseerd zijn of op zeer korte termijn gerealiseerd worden. Middels een desaldering wordt in 2026 € 13,0 mln. extra ingezet voor de aankoop van compensatiegronden, voor 2026 tot en met 2030 is dat jaarlijks € 7,0 mln.

24) Renovatie Binnenhof

In de 14de Voortgangsrapportage Renovatie Binnenhof (Kamerstukken II 2025-2026, [34293, nr. 149](#)) is de Tweede Kamer geïnformeerd dat de renovatie van het Binnenhof langer duurt. Als gevolg van de langere doorlooptijd en marktspanning lopen de geraamde investeringskosten op

met circa € 700 mln. naar cumulatief minimaal € 2,7 mld. in totaal (prijspeil 1 januari 2026). Deze extra kosten leiden vanaf 2031, als het Binnenhof weer in gebruik genomen wordt, tot een stijging van de structurele gebruikersvergoeding van ongeveer € 54,4 mln. per jaar.

25) Renovatie Grafelijke Zalen

De Grafelijke Zalen zijn het enige onderdeel op het Binnenhof dat tot nu toe niet gerenoveerd wordt. De staat van het complex is echter dermate slecht dat renovatie nodig is om het complex in stand te kunnen houden. Er moet, zoals is beschreven in de 14de Voortgangsrapportage Renovatie Binnenhof, rekening worden gehouden met een investeringsbedrag van circa € 225 mln. voor de renovatie (prijspeil 2031). Dit leidt tot een stijging van de gebruiksvergoeding met circa € 11 mln. in 2031 en daarna structureel met circa € 16 mln. vanaf 2032.

26) Renovatie Binnenhof diversen

Doordat de renovatie van het Binnenhof langer duurt, zijn er ook hogere tijdelijke kosten van cumulatief circa € 150,6 mln. Dit betreft onder andere extra kosten voor het langer in stand houden van het programmabureau, het omgevingsmanagement, leegstand en beveiligingskosten, de kosten voor het informatiecentrum en uitkijkpunt en het langere gebruik van tijdelijke huisvesting door de gebruikers van het Binnenhof elders. Deze kosten kunnen niet worden opgenomen in de gebruiksvergoedingen en worden incidenteel gedekt. De extra kosten bedragen € 11,1 mln. in 2026, € 6,6 mln. in 2027, € 22,1 mln. in 2028, € 34,5 mln. in 2029, € 40,6 mln. in 2030 en € 35,7 mln. in 2031.

27) Verhuiskosten gebruikers Binnenhof

In 2026 is er op de begroting van VRO € 6,0 mln. beschikbaar voor verhuiskosten van de gebruikers van het Binnenhof. Nu de gebruikers in 2031 terugkeren op het Binnenhof, wordt dit budget geschoven naar 2031.

28) Vrijval huisvestingsbudget Hoge Colleges van Staat

In de 14e Voortgangsrapportage Binnenhof Renovatie is de Tweede Kamer geïnformeerd over de herijkte planning van de renovatie van het Binnenhof. De gebruiksvergoeding gaat in na afronding van de werkzaamheden in 2031. De middelen voor de gebruiksvergoeding van de renovatie van het Binnenhof die gereserveerd stonden van 2026 tot en met 2030 vallen hierdoor vrij (cumulatief € 258,3 mln.).

29) Renovatie paleizen

Er is sprake van diverse onvermijdelijke huisvestingskosten voor het Koninklijk Huis. Dit heeft verschillende oorzaken, te weten marktontwikkelingen en prijsstijgingen, hogere opslagen voor onderhoud, (nieuwe) wettelijke eisen, aanvullende verduurzamingseisen en tegenvallers op projecten. Dit leidt tot een hogere gebruiksvergoeding die oploopt van € 1,5 mln. in 2026 tot structureel € 3,5 mln. vanaf 2028.

30) Renovatie Algemene Rekenkamer

De verwachting is dat de kosten voor de renovatie van de huisvesting van de Algemene Rekenkamer hoger worden dan geraamd. Dit komt voornamelijk door het complexe werk en de risicobeleving van de markt bij dit type van aanbestedingen. Bovendien is er sprake van hogere marktspanning en prijsstijgingen dan verwacht. Daarom wordt voor de renovatie van de huisvesting van de Algemene Rekenkamer vanaf het jaar 2029 structureel € 2,5 mln. toegevoegd aan de gebruiksvergoeding.

31) Vennootschapsbelasting

Over de opbrengsten van de benzineveilingen en bodemwinning moet het RVB jaarlijks vennootschapsbelasting afdragen. Dit betreft een generaal dossier en gaat om € 23,2 mln. in 2026.

32) Eindejaarsmarge

Dit betreft de ontvangen reguliere eindejaarsmarge over 2025.

33) Loon- en prijsbijstelling tranche 2026

De loon- en prijsbijstelling tranche 2026 is toegevoegd aan de begroting van VRO.

34) Extrapolatie

Bij Miljoenennota 2026 is het jaar 2031 toegevoegd aan de begroting. De middelen voor 2031 zijn via de extrapolatie toegevoegd.

Tabel 3 Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2026 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Artikel	Ontvangsten 2026	Ontvangsten 2027	Ontvangsten 2028	Ontvangsten 2029	Ontvangsten 2030	Ontvangsten 2031
Vastgestelde begroting 2026		520.264	519.445	533.025	519.860	518.754	0
<i>Mutaties eerste suppletoire begroting 2026</i>		<i>133.209</i>	<i>36.513</i>	<i>36.837</i>	<i>48.887</i>	<i>59.003</i>	<i>562.159</i>
- waarvan mutaties coalitieakkoord		0	0	0	0	0	0
- waarvan overige suppletoire mutaties		133.209	36.513	36.837	48.887	59.003	562.159
1 Raming ontvangsten huurtoeslag	1	16.800	10.400	10.700	28.400	41.300	47.100
Kadercorrectie							
2 Grootschalige Rijksprojecten	1	- 12.020	18.971	19.046	13.396	10.612	- 1.097
Afrekening bevoorschotting							
3 uitvoering Rijksvastgoedbeleid	4	108.164	0	0	0	0	0
4 Desaldering compensatiegronden	4	20.000	7.000	7.000	7.000	7.000	0
5 Extrapolatie	Alle	0	0	0	0	0	516.156
6 Overige mutaties	Alle	265	142	91	91	91	0
Stand eerste suppletoire begroting 2026		653.473	555.958	569.862	568.747	577.757	562.159

Toelichting ontvangstenmutaties

1) Raming ontvangsten huurtoeslag

De huurtoeslagraming is bijgesteld op basis van de raming van het Centraal Economisch Plan 2026 van het Centraal Planbureau en de laatste uitvoeringsinformatie van Dienst Toeslagen. Er worden voor de komende jaren meer terugvorderingen van te veel uitgekeerde huurtoeslag verwacht dan eerder geraamd. Deze hogere ontvangsten resulteren in een incidentele cumulatieve meevaller t/m 2030 van € 107,6 mln. Vanaf 2031 is er structureel sprake van een meevaller van € 47,1 mln. Op de uitgaven is er vanaf 2031 structureel sprake van een meevaller van € 36,7 mln. De totale meevaller op de huurtoeslag (totaal van uitgaven en ontvangsten) is daarmee € 83,8 mln. vanaf 2031.

2) Kadercorrectie Grootschalige Rijksprojecten

Ook aan de ontvangstenkant is het grootschalige Rijksproject Zuiderhage herijkt. In 2026 zijn de begrote ontvangsten naar beneden bijgesteld met € 12,0 mln., in de jaren 2027-2030 zijn de begrote ontvangsten naar boven

bijgesteld met respectievelijk € 19,0 mln., € 19,0 mln., € 13,4 mln. en € 10,6 mln. en in 2031 zijn de begrote ontvangsten naar beneden bijgesteld met € 1,1 mln.

3) Afrekening bevoorschotting uitvoering Rijksvastgoedbeleid

De afrekening van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) over 2024 en 2025 leiden tot een meevaller van respectievelijk € 34 mln. en € 74 mln. Deze meevaller is ontstaan door een combinatie van factoren. Enerzijds zijn er meer ontvangsten gerealiseerd dan geraamd op met name de vervreemdingen, waaronder de Ontwikkellocatie Schapenweide (€ 46 mln.). Anderzijds zijn er minder kosten gemaakt in 2025 dan eerder geraamd.

4) Desaldering compensatiegronden

Sinds 2023 kunnen de agrarische compensatiegronden van het Rijk niet alleen worden ingezet voor rijksinfrastructuur en andere taken van rijkspartijen, maar ook voor beleidsdoelen die door medeoverheden worden gerealiseerd. Hierdoor is de vraag naar compensatiegronden toegenomen en neemt de beschikbare voorraad af. Daarom is het gewenst om naast het terugkopen van aangeboden erfpachtrechten ook nieuwe aankopen te doen. Afgesproken is dat uitgaven slechts kunnen geschieden op het moment dat ontvangsten gerealiseerd zijn of op zeer korte termijn gerealiseerd worden. Middels een desaldering wordt in 2026 € 13,0 mln. extra ingezet voor de aankoop van compensatiegronden, voor 2026 tot en met 2030 is dat jaarlijks € 7,0 mln.

5) Extrapolatie

Bij Miljoenennota 2026 is het jaar 2031 toegevoegd aan de begroting. De middelen voor 2031 zijn via de extrapolatie toegevoegd.

3 Beleidsartikelen

3.1 Artikel 1. Woningmarkt

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 Woningmarkt (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting t (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletioire begroting (4)	Stand 1e suppletioire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Art. Verplichtingen	7.811.850	0	7.811.850	- 34.545	7.777.305	- 39.557	- 34.365	- 60.991	- 49.403	7.797.561
Uitgaven	7.700.975	0	7.700.975	- 64.665	7.636.310	- 39.599	- 34.407	- 61.033	- 49.445	7.710.661
1.1 Woningmarkt	6.792.113	10.000	6.802.113	- 37.420	6.764.693	- 11.966	- 72.954	- 92.289	- 105.273	7.682.429
<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>35.103</i>	<i>10.000</i>	<i>45.103</i>	<i>932</i>	<i>46.035</i>	<i>41.966</i>	<i>1.966</i>	<i>1.866</i>	<i>- 134</i>	<i>6.252</i>
Bevordering eigen woningbezit	500	0	500	0	500	0	0	0	0	0
Ouderenhuisvesting	25.104	10.000	35.104	- 619	34.485	40.000	0	0	0	0
Stimuleringsmiddelen wooncoöperaties	626	0	626	658	1.284	- 2	- 2	- 2	- 2	0
Woningmarkt	4.496	0	4.496	768	5.264	1.937	1.937	1.937	- 63	4.387
Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid	1.377	0	1.377	125	1.502	73	73	- 27	- 27	1.865
Projectsteun woningcorporaties	3.000	0	3.000	0	3.000	- 42	- 42	- 42	- 42	0
<i>Opdrachten</i>	<i>7.892</i>	<i>0</i>	<i>7.892</i>	<i>635</i>	<i>8.527</i>	<i>135</i>	<i>1.035</i>	<i>- 280</i>	<i>- 280</i>	<i>9.119</i>
Woningmarkt	6.835	0	6.835	675	7.510	135	1.035	- 280	- 280	8.577
Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid	1.057	0	1.057	- 40	1.017	0	0	0	0	542
<i>Inkomstenoverdrachten</i>	<i>6.498.890</i>	<i>0</i>	<i>6.498.890</i>	<i>- 35.900</i>	<i>6.462.990</i>	<i>- 51.800</i>	<i>- 73.900</i>	<i>- 92.800</i>	<i>- 104.200</i>	<i>7.550.000</i>
Huurtoeslag	6.498.890	0	6.498.890	- 35.900	6.462.990	- 51.800	- 73.900	- 92.800	- 104.200	7.550.000
<i>Bijdrage aan ZBO's/RWT's</i>	<i>3.787</i>	<i>0</i>	<i>3.787</i>	<i>0</i>	<i>3.787</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>3.767</i>
Woningmarkt	3.787	0	3.787	0	3.787	0	0	0	0	3.767
<i>Bijdrage aan medeoverheden</i>	<i>218.685</i>	<i>0</i>	<i>218.685</i>	<i>- 1.246</i>	<i>217.439</i>	<i>- 1.356</i>	<i>- 1.396</i>	<i>- 416</i>	<i>0</i>	<i>89.620</i>
Caribisch Nederland	12.100	0	12.100	0	12.100	0	0	0	0	14.200
Grote gezinnen	1.600	0	1.600	150	1.750	0	0	0	0	0
Opvang Evacuees	1.500	0	1.500	0	1.500	0	0	0	0	1.500
Uitvoeringskosten Wetsvoorstellen Regie en Betaalbare Huur	74.860	0	74.860	- 1.000	73.860	- 960	- 1.000	- 416	0	73.920
Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid	128.625	0	128.625	- 396	128.229	- 396	- 396	0	0	0
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>26.593</i>	<i>0</i>	<i>26.593</i>	<i>- 1.232</i>	<i>25.361</i>	<i>- 253</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>22.461</i>
Dienst van de Huurcommissie	24.979	0	24.979	0	24.979	0	0	0	0	22.461
RVO (Uitvoeringskosten BEW)	1.614	0	1.614	- 1.232	382	- 253	0	0	0	0
<i>Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken</i>	<i>1.163</i>	<i>0</i>	<i>1.163</i>	<i>- 609</i>	<i>554</i>	<i>- 658</i>	<i>- 659</i>	<i>- 659</i>	<i>- 659</i>	<i>1.210</i>
Financiën (IXB)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	53
Infrastructuur en Waterstaat (XII)	1.163	0	1.163	- 609	554	- 658	- 659	- 659	- 659	1.157
1.2 Woningbouw	908.862	- 10.000	898.862	- 27.245	871.617	- 27.633	38.547	31.256	55.828	28.232
<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>28.547</i>	<i>0</i>	<i>28.547</i>	<i>1.843</i>	<i>30.390</i>	<i>- 39</i>	<i>- 63</i>	<i>- 63</i>	<i>- 63</i>	<i>1.679</i>
Woningbouw	249	0	249	1.843	2.092	0	- 24	- 24	- 24	1.679

	Ontwerp- begroting t (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletioire begroting (4)	Stand 1e suppletioire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Opschalen Woningbouw	28.298	0	28.298	0	28.298	- 39	- 39	- 39	- 39	0
<i>Opdrachten</i>	8.165	0	8.165	2.809	10.974	206	230	230	230	3.078
Grootschalige woningbouwgebieden	3.584	0	3.584	- 350	3.234	0	0	0	0	0
Volkshuisvestingsfonds	142	0	142	0	142	0	0	0	0	0
Woningbouw	4.439	0	4.439	3.159	7.598	206	230	230	230	3.078
<i>Bijdrage aan ZBO's/RWT's</i>	320	0	320	0	320	0	0	0	0	320
CBS	320	0	320	0	320	0	0	0	0	320
<i>Bijdrage aan medeoverheden</i>	837.525	- 10.000	827.525	- 15.004	812.521	- 31.961	26.827	13.765	42.067	0
Grootschalige woningbouwgebieden	208.250	0	208.250	0	208.250	0	0	0	0	0
Kwetsbare groepen	0	20.000	20.000	0	20.000	0	0	0	0	0
Versnelling huisvesting	28.585	0	28.585	0	28.585	0	0	0	0	0
Vestigingsklimaat	78.750	0	78.750	8.694	87.444	0	0	0	0	0
Volkshuisvestingsfonds	40	0	40	0	40	0	0	0	0	0
Woningbouwimpuls	95.000	- 30.000	65.000	57.000	122.000	0	0	0	0	0
Realisatiestimulans	336.900	0	336.900	- 80.698	256.202	- 31.961	26.827	13.765	42.067	0
Grondfaciliteit	90.000	0	90.000	0	90.000	0	0	0	0	0
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	34.305	0	34.305	- 16.893	17.412	4.161	11.553	17.324	13.594	23.155
Grootschalige Rijksprojecten	19.738	0	19.738	- 11.106	8.632	6.504	11.868	17.324	13.594	21.458
RVB	4.900	0	4.900	2.500	7.400	0	0	0	0	0
RVO	9.667	0	9.667	- 8.287	1.380	- 2.343	- 315	0	0	1.697
Ontvangsten	410.729	0	410.729	5.045	415.774	29.513	29.837	41.887	52.003	462.272

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 5 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 1

Artikel 1	2026
juridisch verplicht	97%
bestuurlijk gebonden	0%
beleidsmatig gereserveerd	3%
nog niet ingevuld / vrij te besteden	0%

Juridisch verplicht

Van het totale uitgavenbudget op artikel 1 is 97% juridisch verplicht.

1.1 Woningmarkt

Subsidies (regelingen)

Ouderenhuisvesting

Met het amendement-Flach op de ontwerpbegroting 2026 van VRO (Kamerstukken II 2025-2026, [36800 XXII, nr. 13](#)) wordt in 2026 € 10 mln. beschikbaar gesteld voor de stimuleringsregeling ontmoetingsruimten ouderen (SOO). De SOO betaalt echter pas een jaar later uit nadat vergunningen zijn verleend, daarom wordt het kasbudget naar 2027 geschoven.

In 2025 vielen de betalingen tegen vanwege vertragingen bij het verstrekken van de omgevingsvergunningen. De middelen voor deze overlopende verplichtingen komen in 2026 alsnog tot betaling, dit betreft € 9,4 mln.

Tot slot vindt in 2027 een reallocatie van € 30 mln. van de Realisatiestimulans naar de SOO plaats. In de Realisatiestimulans is in 2027 € 30 mln. beschikbaar voor een opslag voor zorggeschikte en geclusterde woningen. Uit een verkenning blijkt echter dat deze opslag niet aansluit bij de behoeften in het veld. Om de bouw van ouderenwoningen te stimuleren, worden deze middelen daarom gebruikt voor een nieuwe tranche van de Stimuleringsregeling Ontmoetingsruimten in Ouderenhuisvesting (SOO).

Woningmarkt

Dit betreft een reallocatie ten behoeve van de inzet op vocht- en schimmelproblematiek. Dat is een van de grootste uitdagingen met betrekking tot onderhoud voor woningcorporaties én huurders. Hiermee wordt de kennis van experts ingezet die bij een conflict tussen huurder en verhuurder kunnen bemiddelen en vanuit hun expertise een rapport opstellen, om de terugkeer van vocht- en schimmelproblemen te voorkomen. De kosten worden verdeeld tussen Rijk en corporaties. De reallocatie betreft cumulatief € 6,0 mln. in de jaren 2027 tot en met 2029 van artikel 2 naar artikel 1.

Het restant betreft diverse kleine technische reallocaties en de technische doorverdeling van de subsidietaakstelling voortkomend uit het coalitieakkoord.

Inkomensoverdrachten

Huurtoeslag

De huurtoeslagraming is bijgesteld op basis van de raming van het Centraal Economisch Plan 2026 van het Centraal Planbureau en de laatste uitvoeringsinformatie van Dienst Toeslagen. Er worden voor de komende jaren minder huurtoeslagontvangers verwacht, daartegenover staan hogere verwachte huurontwikkelingen. Per saldo is er sprake van lagere uitgaven. Dit resulteert in een incidentele cumulatieve meevaller t/m 2030 van € 163,6 mln. Vanaf 2031 is er structureel sprake van een meevaller van € 36,7 mln. Ook op de ontvangsten is er structureel een meevaller van € 47,1 mln. vanaf 2031. De totale meevaller op de huurtoeslag (totaal van uitgaven en ontvangsten) is daarmee € 83,8 mln. vanaf 2031.

Dienst Toeslagen heeft te maken met hogere uitvoeringskosten. Het gaat om structureel € 6,5 mln. voor een reeds doorgevoerde verbetering van de uitvoering en dienstverlening van Dienst Toeslagen. Deze middelen zijn overgeboekt naar de begroting van het ministerie van Financiën (IXB).

In het coalitieakkoord is opgenomen dat de aftrek van specifieke zorgkosten wordt geschrapt vanaf 2028. Door het afschaffen van deze aftrekpost wordt het toetsingsinkomen hoger, waardoor de totale uitgaven aan huurtoeslag afnemen. Hierdoor zijn de begrote uitgaven aan de huurtoeslag naar beneden bijgesteld met structureel € 65,0 mln. vanaf 2028.

1.2 Woningbouw

Bijdrage aan medeoverheden

Vestigingsklimaat

In het voorjaar van 2024 zijn middelen beschikbaar gesteld naar aanleiding van het Convenant van Rijk en Brainportregio over investeringen in het ondernemingsklimaat van de microchipsector. Via de begroting van VRO wordt als onderdeel hiervan zorggedragen voor verschillende maatregelen op het gebied van woningbouw, te weten het realiseren van additionele (studenten)woningen en gebiedsmaatregelen. Daarnaast wordt er € 4,1

mln. in 2026 beschikbaar gesteld voor de Woningbouwversnelling Metro-poolregio Eindhoven. Dit budget staat gelijk aan het bedrag dat in 2025 niet tot besteding is gekomen. Meerjarig blijft het totaalbudget hiermee gelijk. Er komen geen aanvullende middelen bij.

Daarnaast is een bedrag van € 4,6 mln. beschikbaar gesteld voor afdracht aan het btw-compensatiefonds, zodat gemeenten een beroep kunnen doen op dit fonds. Dit betreffen geen aanvullende middelen, aangezien de middelen voor 2026 worden aangevuld met de middelen uit 2025 die door een abusievelijke berekeningswijze nog niet waren afgedragen.

Woningbouwimpuls

Bij het debat over de Najaarsnota 2025 is het amendement-Flach (Kamerstukken II 2025-2026, [36850 XXII, nr. 8](#)) aangenomen dat verzoekt om de onderuitputting op de Woningbouwimpuls (WBI, € 57 mln.) beschikbaar te houden voor de WBI in 2026. Dit bedrag wordt nu als additionele eindejaarsmarge toegevoegd aan de begroting van VRO.

Realisatiestimulans

Op basis van de herijking van de Realisatiestimulans vindt een kasschuif plaats. In totaal wordt € 103,9 mln. aan middelen in een realistischer ritme gezet. Deze middelen zijn onder andere bestemd voor het versterken van de uitvoeringskracht bij medeoverheden. Hierbij wordt capaciteit beschikbaar gesteld voor gemeenten, worden er versnellingstafels gefaciliteerd en wordt er een Landelijk Expertisecentrum opgericht. Daarnaast wordt ook een deel van de middelen voor de bijdrage aan gemeenten voor betaalbare woningen en voor de NPLV-gebieden in een realistischer ritme gezet. Per saldo verschuiven middelen uit 2026 (€ 80,7 mln.) en 2027 (€ 2,0 mln.) naar 2028 (€ 26,8 mln.), 2029 (€ 13,8 mln.) en 2030 (€ 42,1 mln.).

Daarnaast vindt in 2027 zoals eerder toegelicht een reallocatie plaats van € 30 mln. van de Realisatiestimulans naar de SOO.

Bijdrage aan agentschappen

Grootschalige Rijksprojecten

Dit betreft de herijking voor het grootschalige Rijksproject Zuiderhage. Met het ministerie van Financiën is afgesproken dat aanpassingen voor de Flevoprojecten leiden tot een kadercorrectie aan zowel de uitgaven- als ontvangstenkant van de Rijksbegroting. In 2026 zijn de begrote uitgaven naar beneden bijgesteld met € 11,1 mln., in de jaren 2027-2031 zijn de begrote uitgaven naar boven bijgesteld met respectievelijk € 6,5 mln., € 11,9 mln., € 17,3 mln., € 13,6 mln. en € 9,0 mln.

Ontvangsten

De huurtoeslagraming is bijgesteld op basis van de raming van het Centraal Economisch Plan 2026 van het Centraal Planbureau en de laatste uitvoeringsinformatie van Dienst Toeslagen. Er worden voor de komende jaren meer terugvorderingen van te veel uitgekeerde huurtoeslag verwacht dan eerder geraamd. Deze hogere ontvangsten resulteren in een incidentele cumulatieve meevaller t/m 2030 van € 107,6 mln. Vanaf 2031 is er structureel sprake van een meevaller van € 47,1 mln. Op de uitgaven is er vanaf 2031 structureel sprake van een meevaller van € 36,7 mln. De totale meevaller op de huurtoeslag (totaal van uitgaven en ontvangsten) is daarmee € 83,8 mln. vanaf 2031.

Ook aan de ontvangstenkant is het grootschalige Rijksproject Zuiderhage herijkt. In 2026 zijn de begrote ontvangsten naar beneden bijgesteld met € 12,0 mln., in de jaren 2027-2030 zijn de begrote ontvangsten naar boven bijgesteld met respectievelijk € 19,0 mln., € 19,0 mln., € 13,4 mln. en € 10,6 mln. en in 2031 zijn de begrote ontvangsten naar beneden bijgesteld met € 1,1 mln.

Het restant betreft diverse kleine technische desalderingen.

3.2 Artikel 2. Energietransitie gebouwde omgeving en bouwkwaliteit

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 6 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 2 Energietransitie gebouwde omgeving en bouwkwaliteit (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting t (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Art. Verplichtingen	890.977	0	890.977	394.971	1.285.948	92.254	11.067	56.520	37.147	236.979
Uitgaven	1.086.912	0	1.086.912	- 128.245	958.667	8.427	- 5.240	- 28.954	44.886	452.815
2.1 Energietransitie en duurzaamheid	1.023.752	0	1.023.752	- 129.564	894.188	9.688	- 3.720	- 28.954	44.886	439.392
<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>715.341</i>	<i>0</i>	<i>715.341</i>	<i>- 133.693</i>	<i>581.648</i>	<i>- 4.611</i>	<i>- 6.902</i>	<i>- 19.795</i>	<i>55.503</i>	<i>253.292</i>
Energiebesparing Koopsector	20.000	0	20.000	19.572	39.572	10.390	2.850	- 16.000	- 12.547	0
Energietransitie en duurzaamheid	17.384	0	17.384	6.520	23.904	12	4.068	3.855	3.200	9.491
Kennis- en innovatieprogramma bouwproductie stikstof	2.000	0	2.000	0	2.000	0	0	0	0	0
Maatschappelijk vastgoed fonds	30.000	0	30.000	- 225	29.775	0	0	0	0	0
Nationaal Groeifonds	14.022	0	14.022	6.454	20.476	0	1.463	0	0	0
Nationaal Isolatie Programma	980	0	980	0	980	0	0	0	0	0
Ontzorgen Vereniging van Eigenaren	7.259	0	7.259	0	7.259	0	0	0	0	0
Renovatieversneller	23.435	0	23.435	- 508	22.927	4.076	1.051	- 2.350	2.350	0
SAH	17.100	0	17.100	22.505	39.605	- 15.000	- 15.000	0	0	30.000
Subsidie verduurzaming en onderhoud huurwoningen	20.521	0	20.521	2.492	23.013	- 27.000	- 4.500	- 4.500	25.000	15.311
Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed	324.430	0	324.430	- 206.058	118.372	- 589	110.616	26.200	15.241	197.011
Warmtefonds	159.460	0	159.460	0	159.460	0	- 107.450	- 27.000	- 16.241	0
Verduurzaming Groningen en Noord-Drenthe	1.000	0	1.000	555	1.555	0	0	0	0	986
Verduurzaming Groningen en Noord-Drenthe Wooncoöperaties	76.750	0	76.750	0	76.750	0	0	0	0	0
Verduurzaming Groningen en Noord-Drenthe innovatie	1.000	0	1.000	0	1.000	0	0	0	0	493
SAH warmteprojecten	0	0	0	15.000	15.000	23.500	0	0	38.500	0
<i>Opdrachten</i>	<i>4.900</i>	<i>0</i>	<i>4.900</i>	<i>905</i>	<i>5.805</i>	<i>1.236</i>	<i>- 3.200</i>	<i>- 3.200</i>	<i>- 3.200</i>	<i>500</i>
Energietransitie en duurzaamheid	2.900	0	2.900	731	3.631	986	- 3.200	- 3.200	- 3.200	500
Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	2.000	0	2.000	174	2.174	250	0	0	0	0
<i>Bijdrage aan ZBO's/RWT's</i>	<i>3.084</i>	<i>0</i>	<i>3.084</i>	<i>0</i>	<i>3.084</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1.250</i>
Energietransitie en duurzaamheid	2.084	0	2.084	0	2.084	0	0	0	0	500
Verduurzaming Groningen en Noord-Drenthe	1.000	0	1.000	0	1.000	0	0	0	0	750
<i>Bijdrage aan medeoverheden</i>	<i>153.353</i>	<i>0</i>	<i>153.353</i>	<i>2.604</i>	<i>155.957</i>	<i>6.814</i>	<i>2.551</i>	<i>- 595</i>	<i>- 595</i>	<i>142.481</i>
Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	9.000	0	9.000	246	9.246	0	0	0	0	0
NIP (Soortenmanagement)	281	0	281	- 281	0	- 186	0	0	0	0

	Ontwerp- begroting t (1)	Mutaties via NvW, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletioire begroting (4)	Stand 1e suppletioire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Verduurzaming Groningen en Noord-Drenthe	8.854	0	8.854	0	8.854	0	0	0	0	33.250
Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed	0	0	0	2.639	2.639	0	- 449	- 595	- 595	0
Verduurzaming Groningen en Noord-Drenthe ontzorgingsprogramma	3.500	0	3.500	0	3.500	0	0	0	0	3.500
Verduurzaming Groningen en Noord-Drenthe isolatie en ventilatie	126.718	0	126.718	0	126.718	0	0	0	0	100.731
Verduurzaming Groningen en Noord-Drenthe uitvoeringsorganisatie	5.000	0	5.000	0	5.000	0	0	0	0	5.000
Energiehuis SCF (Klimaatfonds)	0	0	0	0	0	7.000	3.000	0	0	0
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>39.349</i>	<i>0</i>	<i>39.349</i>	<i>9.342</i>	<i>48.691</i>	<i>11.466</i>	<i>2.569</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>23.905</i>
Dienst Publiek en Communicatie	1.760	0	1.760	0	1.760	0	0	0	0	0
RVB	10.050	0	10.050	0	10.050	0	0	0	0	3.750
RVO (Energietransitie en duurzaamheid)	16.359	0	16.359	12.834	29.193	12.656	2.719	0	0	8.653
RVO (Uitvoering Energieakkoord)	11.180	0	11.180	- 3.492	7.688	- 1.190	- 150	0	0	9.942
Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.560
<i>Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken</i>	<i>107.725</i>	<i>0</i>	<i>107.725</i>	<i>- 8.722</i>	<i>99.003</i>	<i>- 5.217</i>	<i>1.262</i>	<i>- 5.364</i>	<i>- 6.822</i>	<i>17.964</i>
EGO (innovatie)	17.414	0	17.414	- 7.297	10.117	- 5.217	1.262	- 5.364	- 6.822	16.364
Handhaving energielabel C	1.600	0	1.600	0	1.600	0	0	0	0	1.600
Uitfaseren van slechte labels	1.000	0	1.000	- 1.000	0	0	0	0	0	0
Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed	87.711	0	87.711	- 425	87.286	0	0	0	0	0
2.2 Bouwregelgeving en bouwkwaliteit	63.160	0	63.160	1.319	64.479	- 1.261	- 1.520	0	0	13.423
<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>19.139</i>	<i>0</i>	<i>19.139</i>	<i>19.429</i>	<i>38.568</i>	<i>- 1.261</i>	<i>- 1.520</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>2.248</i>
Biobased bouwen	11.238	0	11.238	489	11.727	- 1.500	- 1.500	0	0	0
Bouwregelgeving en bouwkwaliteit	2.801	0	2.801	1.666	4.467	0	0	0	0	2.248
Aanpak funderingsschade	5.100	0	5.100	17.274	22.374	239	- 20	0	0	0
<i>Opdrachten</i>	<i>17.249</i>	<i>0</i>	<i>17.249</i>	<i>4.806</i>	<i>22.055</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>9.275</i>
Bouwregelgeving en bouwkwaliteit	12.749	0	12.749	4.806	17.555	0	0	0	0	9.275
Aanpak funderingsschade	4.500	0	4.500	0	4.500	0	0	0	0	0
<i>Bijdrage aan ZBO's/RWT's</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>297</i>	<i>297</i>	<i>137</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Overige bijdragen	0	0	0	34	34	0	0	0	0	0
Aanpak funderingsschade	0	0	0	263	263	137	0	0	0	0
<i>Bijdrage aan medeoverheden</i>	<i>24.791</i>	<i>0</i>	<i>24.791</i>	<i>- 23.213</i>	<i>1.578</i>	<i>- 137</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Aanpak funderingsschade	24.791	0	24.791	- 23.213	1.578	- 137	0	0	0	0
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>1.981</i>	<i>0</i>	<i>1.981</i>	<i>0</i>	<i>1.981</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1.900</i>
RVB	1.981	0	1.981	0	1.981	0	0	0	0	1.900
Ontvangsten	91	0	91	0	91	0	0	0	0	91

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 7 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 2

Artikel 2	2026
juridisch verplicht	95%
bestuurlijk gebonden	4%
beleidsmatig gereserveerd	1%
nog niet ingevuld / vrij te besteden	0%

Juridisch verplicht

Van het totale uitgavenbudget op artikel 2 is 95% juridisch verplicht.

2.1 Energietransitie en duurzaamheid

Subsidies (regelingen)

Energiebesparing Koopsector

Op basis van de prognose van RVO wordt het budget voor de subsidieregeling verduurzaming vve's (SVVE) in het juiste kasritme gezet. Voor 2026 is het geraamde budget niet toereikend. Hiervoor worden middelen uit de jaren 2029-2031 (€ 16,0 mln., € 12,5 mln. en € 1,5 mln.) geschoven naar de jaren 2026-2028 (€ 16,0 mln., € 10,8 mln. en € 3,3 mln.).

Het restant betreft de technische doorverdeling van de subsidietaakstelling voortkomend uit het coalitieakkoord.

SAH

Het toekennen en beoordelen van de aanvragen van de nieuwe openstelling in 2025 en een deel van (eerdere) aanvragen is in december 2025 niet meer tot betaling gekomen. RVO heeft in het korte tijdbestek tussen openstelling en toekenning niet alle betalingen kunnen doen. Deze overlopende verplichtingen komen in 2026 tot betaling, dit betreft € 22,5 mln.

Daarnaast vindt een kasschuif plaats op basis van de verwachte prognose van RVO voor de afhandeling van de aanvragen. Het kasritme wordt verklaard doordat in de jaren 2030 en verder budget nodig is voor de vaststelling van projecten en de betaling van de resterende subsidie (50%) van de toegekende subsidies. Uit de jaren 2027 en 2028 wordt per jaar € 15 mln. doorgeschoven naar 2031 (€ 30 mln.).

Subsidie verduurzaming en onderhoud huurwoningen

De aanvragen Subsidie Verduurzaming en Onderhoud Huurwoningen (SVOH) trekken aan ten opzichte van 2024. Hierdoor neemt het vaststellen van (eerdere) aanvragen meer tijd in beslag. De aangegane verplichtingen zijn hierdoor voor een deel niet meer in 2025 tot betaling gekomen en lopen over naar 2026. Dit betreft € 2,5 mln.

Op basis van de prognose van RVO wordt het budget voor de afhandeling van de aanvragen van SVOH in het juiste kasritme gezet. Hiervoor wordt € 25,0 mln. geschoven van 2027 naar 2030.

Daarnaast vindt in de jaren 2027 t/m 2029 een reallocatie plaats van artikel 2 naar artikel 1 van € 2,0 mln. per jaar voor de aanpak van vocht- en schimmelproblematiek in huurwoningen.

Het restant betreft de technische doorverdeling van de subsidietaakstelling voortkomend uit het coalitieakkoord.

Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed

De wijze van subsidieverlening van de Subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA) wordt aangepast, zodat die beter aansluit bij de jaargrenzen van de Rijksbegroting. Hierdoor is eenmalig een kasschuif van € 197 mln. uit 2026 naar 2031 nodig, zodat het budget in hetzelfde jaar staat als wanneer de betaling plaatsvindt.

Aan RVO wordt een bijdrage gedaan voor de uitvoering van de regeling DUMAVA en het Programma Utiliteitsbouw en monitoringsopdracht. Dit betreft € 6,5 mln. in 2026, € 1,2 mln. in 2027 en € 0,2 mln. in 2028. Er vindt een reallocatie plaats naar het juiste instrument ('RVO (Energietransitie en duurzaamheid)' onder bijdrage aan agentschappen) om de middelen daar te verantwoorden.

De meerjarige Programmatische Aanpak Maatschappelijk Vastgoed wordt in 2026 uitgewerkt. In de jaren hiervoor werd de uitvoering in de regeling maatschappelijk vastgoed opgenomen. Het budget van € 5,0 mln. voor de verduurzaming middels de programmatische aanpak wordt geschoven van 2026 naar 2027 om de aanpak vanaf 2027 meerjarig op te zetten.

Het totale beschikbare subsidiebudget voor DUMAVA is in 2025 aangevraagd en verplicht. Voor een klein deel van de aanvragen wordt de subsidie betaald in 2026, dit betreffen overlopende verplichtingen van € 1,9 mln.

Voor het verduurzamen van schoolgebouwen wordt ook subsidie verleend vanuit het DUMAVA-budget. Het budget hiervan is afkomstig van het ministerie van OCW. Middels de kasschuif wordt het budget meerjarig in het juiste kasritme gezet. Uit 2027 wordt € 4,2 mln. geschoven naar 2026 (€ 0,5 mln.), 2028 (€ 3,5 mln.) en 2029 (€ 0,2 mln.).

In 2025 is circa € 150 mln. vanuit het DUMAVA-budget geschoven naar het Warmtefonds, waar een grotere financieringsbehoefte op korte termijn was. Deze financieringsbehoefte wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er Europese cofinanciering is voor het Warmtefonds uit het Social Climate Fund. De cofinanciering wordt echter achteraf ontvangen, nadat dit eerst met nationale middelen is gefinancierd. Middels deze mutatie wordt hetzelfde bedrag teruggezet van het Warmtefonds naar het DUMAVA-budget, en tegelijkertijd in een realistischer kasritme gezet. Dit betreft € 107,5 mln. in 2028, € 27,0 mln. in 2029 en € 16,2 mln. in 2030.

Het restant betreft de technische doorverdeling van de subsidietaakstelling voortkomend uit het coalitieakkoord.

Warmtefonds

Zoals toegelicht onder «Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed» is in 2025 circa € 150 mln. vanuit het DUMAVA-budget geschoven naar het Warmtefonds, waar een grotere financieringsbehoefte op korte termijn was. Deze financieringsbehoefte wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er Europese cofinanciering is voor het Warmtefonds uit het Social Climate Fund. De cofinanciering wordt echter achteraf ontvangen, nadat dit eerst met nationale middelen is gefinancierd. Middels deze mutatie wordt hetzelfde bedrag teruggezet van het Warmtefonds naar het DUMAVA-budget, en tegelijkertijd in een realistischer kasritme gezet. Dit betreft € 107,5 mln. in 2028, € 27,0 mln. in 2029 en € 16,2 mln. in 2030.

SAH warmteprojecten

Om meer woningen aardgasvrij te maken moeten die aangesloten kunnen worden op het warmtenet. Al het beschikbare budget dat de komende jaren in de begroting staat is reeds verplicht, waardoor er geen ruimte is voor nieuwe aanvragen. Vanuit het ministerie van EZK is momenteel een groot aantal warmteprojecten in ontwikkeling. Door het ontbreken van de financiering voor inpassende kosten vanuit de SAH zouden minder woningen dan gewenst daadwerkelijk aangesloten worden op het warmtenet. Er wordt in deze ronde in totaal € 77 mln. (€ 15,0 mln. in 2026, € 23,5 mln. in 2027 en € 38,5 mln. in 2030) overgeboekt vanuit het Klimaatfonds ten behoeve van de SAH. Met dit budget kunnen extra huurwoningen, waaronder corporatiewoningen, worden aangesloten op het warmtenet.

Bijdrage aan medeoverheden

Energiehuis SCF (Klimaatfonds)

Er wordt in totaal € 10 mln. uit het Klimaatfonds overgeheveld naar de begroting van VRO voor ondersteuning voor huishoudens die in een kwetsbare positie verkeren voor verduurzaming middels Energiehuizen. Dit is onderdeel van de Nederlandse invulling van de middelen uit het Social Climate Fund (SCF). Dit gaat om € 7,0 mln. in 2027 en € 3,0 mln. in 2028.

Bijdrage aan agentschappen

RVO (Energietransitie en duurzaamheid)

De geraamde uitgaven voor de RVO-jaaropdracht 2027 worden van 2026 (€ 9,5 mln.) geschoven naar 2027 (€ 7,5 mln.) en 2028 (€ 2,0 mln.), zodat de uitgaven voor de opdracht 2027 ook daadwerkelijk in 2027 worden gedaan.

RVO heeft een deel van de aanvragen en vaststellingen in 2025 niet tijdig kunnen uitvoeren. Om deze overlopende verplichtingen wel in 2026 uit te kunnen voeren wordt er € 2,9 mln. beschikbaar gesteld.

Het restant (€ 19,4 mln. in 2026) betreft bijdragen aan RVO voor de uitvoering van verschillende regelingen en jaaropdrachten. De voornaamste hiervan zijn de regeling DUMAVA en het Programma Utiliteitsbouw, het Expertiseprogramma Woningbouw en het Programma Energieprestatie Gebouwen.

2.2 Bouwregelgeving en bouwkwaliteit

Subsidies (regelingen)

Aanpak funderingsschade

Voor de landelijke werking van het Fonds Duurzaam Funderingsherstel is een subsidie verleend van € 20 mln. in 2026 aan Stichting Volkshuisvesting Nederland. De middelen worden met deze reallocatie op het juiste instrument gezet.

Er gaat € 5,0 mln. naar de provincie Fryslân en enkele gemeenten ten behoeve van de gebiedsgerichte leeraanpak funderingsproblematiek. Met deze reallocatie van € 4,5 mln. worden de middelen op de juiste plaats gezet.

Voor de periode 2025 t/m 2028 is in totaal € 56 mln. beschikbaar gesteld voor de Nationale Aanpak Funderingsproblematiek. Een groot deel van deze middelen is bestemd voor informatievoorziening, kennisontwikkeling en innovatie en de gebiedsgerichte leeraanpak, zoals beschreven in de Kamerbrief van 4 juli 2025 (Kamerstukken II 2024-2025, [28325, nr. 298](#)). Het betreft middelen voor innovatie en opschaling van funderingsherstel en renovatie. De in 2025 geleverde inspanningen hebben niet volledig geleid tot uitputting doordat dit nog in de opstartfase zit. Om de inspanningen in 2026 onverminderd door te zetten is in 2026 € 1,9 mln. budget voor overlopende verplichtingen beschikbaar gesteld.

Het restant betreft een bijdrage vanuit het ministerie van IenW (€ 0,3 mln.) aan het Kenniscentrum Bodemdaling en Fundering voor 2027 en diverse kleine technische reallocaties.

Bijdrage aan medeoverheden

Aanpak funderingsschade

Voor de landelijke werking van het Fonds Duurzaam Funderingsherstel is een subsidie verleend van € 20 mln. in 2026 aan Stichting Volkshuisvesting Nederland. De middelen worden met deze reallocatie op het juiste instrument gezet.

Als onderdeel van de Nationale Aanpak Funderingsproblematiek worden in 2026 bijdragen gedaan van in totaal € 6,0 mln., verdeeld over de provincie Fryslân en de gemeenten Rotterdam, Dordrecht, Zaanstad, Arnhem en Emmen (elk € 1,0 mln.). Deze middelen worden uitgekeerd via het provinciefonds en het gemeentefonds.

Met de hierboven genoemde reallocatie van € 4,5 mln. naar dit instrument worden de middelen voor de gebiedsgerichte leeraanpak op de juiste plaats gezet.

Het restant betreft overboekingen naar het ministerie van EZK (€ 1,5 mln.) als bijdragen aan Deltares en TNO en een kleine technische reallocatie.

3.3 Artikel 3. Ruimtelijke ordening en Omgevingswet

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 3 Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet (bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Ontwerp- begroting t (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e supplettoire begroting (4)	Stand 1e supplettoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
	Verplichtingen	163.511	0	163.511	108	163.619	- 229	- 205	- 422	- 422	145.318
	Uitgaven	264.407	0	264.407	- 100.788	163.619	- 229	- 205	- 422	- 422	145.318
3.1	Ruimtelijke ordening	67.825	0	67.825	- 5.518	62.307	182	206	- 11	- 11	65.322
	<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>1.186</i>	<i>0</i>	<i>1.186</i>	<i>648</i>	<i>1.834</i>	<i>- 11</i>	<i>- 11</i>	<i>- 11</i>	<i>- 11</i>	<i>763</i>
	Basisregistraties	581	0	581	0	581	- 7	- 7	- 7	- 7	467
	Programma Ruimtelijk Ontwerp	0	0	0	408	408	0	0	0	0	0
	Ruimtelijk instrumentarium (diversen)	300	0	300	150	450	- 4	- 4	- 4	- 4	296
	VNG	305	0	305	0	305	0	0	0	0	0
	Gebiedsontwikkeling	0	0	0	90	90	0	0	0	0	0
	<i>Opdrachten</i>	<i>17.183</i>	<i>0</i>	<i>17.183</i>	<i>- 2.965</i>	<i>14.218</i>	<i>- 25</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>13.937</i>
	Basisregistraties Ondergrond	998	0	998	0	998	0	0	0	0	0
	Gebiedsontwikkeling	3.828	0	3.828	- 1.890	1.938	- 25	0	0	0	3.719
	Geo-informatie	188	0	188	0	188	0	0	0	0	0
	Nationaal Groeifonds	141	0	141	0	141	0	0	0	0	194
	Programma Ruimtelijk Ontwerp	4.804	0	4.804	- 520	4.284	0	0	0	0	3.911
	Ruimtelijk instrumentarium (diversen)	7.224	0	7.224	- 555	6.669	0	0	0	0	6.113
	<i>Bijdrage aan ZBO's/RWT's</i>	<i>36.740</i>	<i>0</i>	<i>36.740</i>	<i>- 1.738</i>	<i>35.002</i>	<i>461</i>	<i>460</i>	<i>2.260</i>	<i>2.260</i>	<i>35.812</i>
	Geonovum	2.575	0	2.575	64	2.639	72	82	82	82	2.575
	Kadaster (basisregistraties)	33.180	0	33.180	- 2.256	30.924	388	378	2.178	2.178	33.237
	Nationaal Groeifonds	985	0	985	110	1.095	0	0	0	0	0
	NOVEX	0	0	0	344	344	1	0	0	0	0
	<i>Bijdrage aan medeoverheden</i>	<i>215</i>	<i>0</i>	<i>215</i>	<i>0</i>	<i>215</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>234</i>
	Nationaal Groeifonds	215	0	215	0	215	0	0	0	0	234
	<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>5.001</i>	<i>0</i>	<i>5.001</i>	<i>3.537</i>	<i>8.538</i>	<i>217</i>	<i>217</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>3.841</i>
	ICTU	250	0	250	2.884	3.134	0	0	0	0	0
	RIVM	126	0	126	0	126	0	0	0	0	126
	RVB	2.680	0	2.680	653	3.333	217	217	0	0	2.413
	RWS (leefomgeving)	1.945	0	1.945	0	1.945	0	0	0	0	1.302
	<i>Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken</i>	<i>7.500</i>	<i>0</i>	<i>7.500</i>	<i>- 5.000</i>	<i>2.500</i>	<i>- 460</i>	<i>- 460</i>	<i>- 2.260</i>	<i>- 2.260</i>	<i>10.735</i>
	Beheer NGII	5.000	0	5.000	- 5.000	0	- 460	- 460	- 2.260	- 2.260	4.540
	Ontwikkeling NGII	2.500	0	2.500	0	2.500	0	0	0	0	6.195
3.2	Omgevingswet	95.303	0	95.303	6.009	101.312	- 28	- 28	- 28	- 28	79.996
	<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>2.285</i>	<i>0</i>	<i>2.285</i>	<i>0</i>	<i>2.285</i>	<i>- 28</i>	<i>- 28</i>	<i>- 28</i>	<i>- 28</i>	<i>1.972</i>
	Eenvoudig Beter	2.285	0	2.285	0	2.285	- 28	- 28	- 28	- 28	1.972
	<i>Opdrachten</i>	<i>6.386</i>	<i>0</i>	<i>6.386</i>	<i>- 232</i>	<i>6.154</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>2.150</i>
	Aan de Slag	6.206	0	6.206	- 232	5.974	0	0	0	0	2.000
	Serviceteam Rijk	180	0	180	0	180	0	0	0	0	150
	<i>Bijdrage aan ZBO's/RWT's</i>	<i>62.080</i>	<i>0</i>	<i>62.080</i>	<i>- 25.849</i>	<i>36.231</i>	<i>- 27.879</i>	<i>- 27.890</i>	<i>- 27.892</i>	<i>- 27.892</i>	<i>37.226</i>
	Kadaster	62.080	0	62.080	- 25.849	36.231	- 27.879	- 27.890	- 27.892	- 27.892	37.226
	<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>24.552</i>	<i>0</i>	<i>24.552</i>	<i>32.090</i>	<i>56.642</i>	<i>27.879</i>	<i>27.890</i>	<i>27.892</i>	<i>27.892</i>	<i>38.648</i>
	Aan de Slag	20.095	0	20.095	32.090	52.185	27.879	27.890	27.892	27.892	35.541

	Ontwerp- begroting t (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletioire begroting (4)	Stand 1e suppletioire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
RWS (STR)	3.083	0	3.083	0	3.083	0	0	0	0	1.883
Serviceteam Rijk	1.374	0	1.374	0	1.374	0	0	0	0	1.224
3.3 Regio	101.279	0	101.279	- 101.279	0	- 383	- 383	- 383	- 383	0
<i>Subsidies (regelingen)</i>	30	0	30	- 30	0	- 30	- 30	- 30	- 30	0
Regiodeals	30	0	30	- 30	0	- 30	- 30	- 30	- 30	0
<i>Opdrachten</i>	353	0	353	- 353	0	- 353	- 353	- 353	- 353	0
Regiodeals	353	0	353	- 353	0	- 353	- 353	- 353	- 353	0
<i>Bijdrage aan medeoverheden</i>	100.896	0	100.896	- 100.896	0	0	0	0	0	0
Regiodeals	100.896	0	100.896	- 100.896	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten	3.824	0	3.824	0	3.824	0	0	0	0	3.824

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 9 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 3

Artikel 3	2026
juridisch verplicht	59%
bestuurlijk gebonden	34%
beleidsmatig gereserveerd	8%
nog niet ingevuld / vrij te besteden	0%

Juridisch verplicht

Van het totale uitgavenbudget op artikel 3 is 59% juridisch verplicht.

3.1 Ruimtelijke ordening

Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken

Beheer NGII

Er vindt in 2026 een overboeking plaats (€ 4,5 mln.) van de begroting van VRO naar de begroting van KGG. Deze middelen zijn bij de Voorjaarsnota 2025 beschikbaar gesteld voor de beleidsmatige doorontwikkeling van het programma basisregistratie ondergrond (BRO). Via de begroting van KGG wordt opdracht gegeven aan TNO voor de BRO.

Daarnaast vindt er een reallocatie plaats van bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken naar bijdrage aan ZBO's/RWT's. In tegenstelling tot eerder geraamd worden meer werkzaamheden door het Kadaster uitgevoerd dan door TNO (ministerie van EZK). De extra middelen voor het Kadaster bedragen € 0,5 mln. voor 2026 tot en met 2028 en € 2,3 mln. voor 2029 tot en met 2031. Deze middelen zijn bij de Voorjaarsnota 2025 beschikbaar gesteld.

3.2 Omgevingswet

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

Kadaster

Er wordt € 27,0 mln. structureel gerealiseerd van bijdrage aan ZBO's/RWT's naar bijdrage aan agentschappen voor het beheer van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO-LV). Deze middelen zijn bedoeld voor de opdrachtver-

strekking aan Rijkswaterstaat. Omdat deze niet meer plaatsvinden via de tactisch beheer organisatie maar direct vanuit VRO, vindt een reallocatie plaats om de middelen op het juiste instrument te verantwoorden.

Er wordt € 0,9 mln. structureel gerealloceerd van bijdrage aan ZBO's/RWT's naar bijdrage aan agentschappen voor de uitbouw van DSO-LV. Deze middelen zijn bedoeld voor de opdrachtverstrekking aan de operationeel beheerpartijen. Omdat deze niet meer plaatsvinden via de tactisch beheer organisatie maar direct vanuit VRO, vindt een reallocatie plaats om de middelen op het juiste instrument te verantwoorden.

In 2026 wordt € 2,0 mln. gerealloceerd van bijdrage aan agentschappen naar bijdrage aan ZBO's/RWT's voor de afbouw van DSO-LV. Omdat een groter gedeelte van de werkzaamheden zal plaatsvinden bij het Kadaster dan eerder werd ingeschat, vindt er een reallocatie plaats om de middelen op het juiste instrument te verantwoorden.

Bijdrage aan agentschappen

Aan de Slag

Er wordt € 27,0 mln. structureel gerealloceerd van bijdrage aan ZBO's/RWT's naar bijdrage aan agentschappen voor het beheer van het DSO-LV. Deze middelen zijn bedoeld voor de opdrachtverstrekking aan de operationeel beheerpartijen. Omdat deze niet meer plaatsvinden via de tactisch beheer organisatie maar direct vanuit VRO, vindt een reallocatie plaats om de middelen op het juiste instrument te verantwoorden.

Er wordt € 0,9 mln. structureel gerealloceerd van bijdrage aan ZBO's/RWT's naar bijdrage aan agentschappen voor de uitbouw van DSO-LV. Deze middelen zijn bedoeld voor de opdrachtverstrekking aan de operationeel beheerpartijen. Omdat deze niet meer plaatsvinden via de tactisch beheer organisatie maar direct vanuit VRO, vindt een reallocatie plaats om de middelen op het juiste instrument te verantwoorden.

In 2026 wordt € 2,0 mln. gerealloceerd van bijdrage aan agentschappen naar bijdrage aan ZBO's/RWT's voor de afbouw van DSO-LV. Omdat een groter gedeelte van de werkzaamheden zal plaatsvinden bij het Kadaster dan eerder werd ingeschat, vindt er een reallocatie plaats om de middelen op het juiste instrument te verantwoorden.

Voor diverse overlopende verplichtingen worden middelen toegevoegd (€ 6,2 mln. in 2026) voor de uitvoering van de Omgevingswet (DSO-LV) aan KOOP en RWS.

3.3 Regio

Subsidies / Opdrachten / Bijdrage aan medeoverheden

Regiodeals

Sinds het aantreden van het kabinet-Jetten is de minister van BZK verantwoordelijk voor de Regiodeals. Het totale budget van de Regiodeals, in 2026 € 101,3 mln. en voor de jaren 2027-2030 € 0,4 mln., is overgeboekt van de begroting van VRO naar de begroting van BZK (VII).

3.4 Artikel 4. Uitvoering Rijksvastgoedbeleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 10 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 Uitvoering Rijksvastgoedbeleid (bedragen x € 1.000)

Art.	Ontwerp- begroting t (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Art. Verplichtingen	214.784	0	214.784	48.389	263.173	33.090	42.989	- 47.899	- 49.578	418.976
Uitgaven	214.784	0	214.784	48.389	263.173	33.090	42.989	- 47.899	- 49.578	418.976
4.1 Doelmatige Rijkshuisvesting	126.819	0	126.819	2.654	129.473	- 1.938	5.712	- 70.878	- 64.723	339.744
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>126.819</i>	<i>0</i>	<i>126.819</i>	<i>2.654</i>	<i>129.473</i>	<i>- 1.938</i>	<i>5.712</i>	<i>- 70.878</i>	<i>- 64.723</i>	<i>339.744</i>
RVB (Bijdrage voor huisvesting HCvS)	85.622	0	85.622	2.955	88.577	- 3.326	3.824	- 72.766	- 66.611	299.048
RVB (Bijdrage voor huisvesting Koninklijk Huis)	18.495	0	18.495	1.500	19.995	3.000	3.500	3.500	3.500	21.941
RVB (Bijdrage voor huisvesting Ministerie van AZ)	10.662	0	10.662	- 1.801	8.861	- 1.801	- 1.801	- 1.801	- 1.801	8.182
RVB (Bijdrage voor monumenten)	4.916	0	4.916	0	4.916	189	189	189	189	3.487
RVB (Bijdrage voor rijkshuisvesting)	7.124	0	7.124	0	7.124	0	0	0	0	7.086
4.2 Beheer materiële activa	87.965	0	87.965	45.735	133.700	35.028	37.277	22.979	15.145	79.232
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>87.965</i>	<i>0</i>	<i>87.965</i>	<i>45.735</i>	<i>133.700</i>	<i>35.028</i>	<i>37.277</i>	<i>22.979</i>	<i>15.145</i>	<i>79.232</i>
RVB	23.816	0	23.816	2.200	26.016	2.200	2.200	0	0	15.878
RVB (Bijdrage voor compensatiegronden en erfpachtrecht)	5.000	0	5.000	20.000	25.000	7.000	7.000	7.000	7.000	5.000
RVB (Onderhoud en beheerkosten)	4.779	0	4.779	0	4.779	0	0	0	0	4.129
RVB (Zakelijke lasten)	54.370	0	54.370	23.535	77.905	25.828	28.077	15.979	8.145	54.225
Ontvangsten	105.620	0	105.620	128.164	233.784	7.000	7.000	7.000	7.000	95.972

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 11 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 4

Artikel 4	2026
juridisch verplicht	99%
bestuurlijk gebonden	1%
beleidsmatig gereserveerd	0%
nog niet ingevuld / vrij te besteden	0%

Juridisch verplicht

Van het totale uitgavenbudget op artikel 4 is 99% juridisch verplicht.

4.1 Doelmatige Rijkshuisvesting

Bijdrage aan agentschappen

RVB (Bijdrage voor huisvesting HCvS)

In de 14e voortgangsrapportage Binnenhof (Kamerstukken II 2025/26, [34293, nr. 149](#)) is de Tweede Kamer geïnformeerd dat de renovatie van het Binnenhof langer duurt. De herijkte planning gaat uit van een afronding van de werkzaamheden in 2031. Daarnaast leiden de aanhoudende marktspanning door een hoge inflatie, gestegen loonkosten en schaarste aan specialistisch personeel tot hogere kosten.

Als gevolg van de langere doorlooptijd en marktspanning lopen de geraamde investeringskosten op met circa € 700 mln. naar cumulatief minimaal € 2,7 mld. in totaal (prijsspeil 1 januari 2026). Deze extra kosten leiden vanaf 2031, als het Binnenhof weer in gebruik genomen wordt, tot een stijging van de structurele gebruikersvergoeding van ongeveer € 54,4 mln. per jaar.

Doordat de renovatie van het Binnenhof langer duurt zijn er ook hogere tijdelijke kosten van cumulatief € 150,6 mln. Dit betreft met name extra kosten voor het langer in stand houden van het programmabureau, het omgevingsmanagement, leegstand en beveiligingskosten, de kosten voor het informatiecentrum en uitkijkpunt en het langere gebruik van tijdelijke huisvesting door de gebruikers van het Binnenhof elders. Deze kosten kunnen niet worden opgenomen in de gebruiksvergoedingen en worden incidenteel gedekt. De extra kosten bedragen € 11,1 mln. in 2026, € 6,6 mln. in 2027, € 22,1 mln. in 2028, € 34,5 mln. in 2029, € 40,6 mln. in 2030 en € 35,7 mln. in 2031. Daarnaast is in 2026 op de begroting van VRO € 6,0 mln. beschikbaar voor verhuiskosten van de gebruikers van het Binnenhof. Nu de gebruikers in 2031 terugkeren op het Binnenhof, wordt dit budget geschoven naar 2031.

Daarnaast is binnen dit artikel budget toegevoegd voor de renovatie van de Grafelijke Zalen. De Grafelijke Zalen zijn het enige onderdeel op het Binnenhof dat tot nu toe niet gerenoveerd wordt. De staat van het complex is echter dermate slecht dat renovatie nodig is om het complex in stand te kunnen houden. Er moet, zoals is beschreven in de 14de Voortgangsrapportage Renovatie Binnenhof, rekening worden gehouden met een investeringsbedrag van circa € 225 mln. voor de renovatie (prijsspeil 2031). Dit leidt tot een stijging van de gebruiksvergoeding met circa € 11 mln. in 2031 en daarna structureel met circa € 16 mln. vanaf 2032.

De gebruiksvergoeding gaat in na afronding van de werkzaamheden in 2031. De middelen voor de gebruiksvergoeding van de renovatie van het Binnenhof die gereserveerd stonden van 2026 tot en met 2030 vallen hierdoor vrij (cumulatief € 258,3 mln.).

De verwachting is dat de kosten voor de renovatie van de huisvesting van de Algemene Rekenkamer hoger worden dan geraamd. Dit komt voornamelijk door het complexe werk en de risicobeleving van de markt bij dit type van aanbestedingen. Bovendien is er sprake van hogere marktspanning en prijsstijgingen dan verwacht. Daarom wordt voor de renovatie van de huisvesting van de Algemene Rekenkamer vanaf het jaar 2029 structureel € 2,5 mln. toegevoegd aan de gebruiksvergoeding.

Ten slotte wordt er, om middelen op de juiste regeling te verantwoorden, structureel € 1,7 mln. gerealloceerd van de regeling «RVB (Bijdrage voor huisvesting Ministerie van AZ)» naar «RVB (Bijdrage voor huisvesting Hoge Colleges van Staat)».

RVB (Bijdrage voor huisvesting Koninklijk Huis)

Er is sprake van diverse onvermijdelijke huisvestingskosten voor het Koninklijk Huis. Dit heeft verschillende oorzaken, te weten marktontwikkelingen en prijsstijgingen, hogere opslagen voor onderhoud, (nieuwe) wettelijke eisen, aanvullende verduurzamingseisen en tegenvallers op projecten. Dit leidt tot een hogere gebruiksvergoeding die oploopt van € 1,5 mln. in 2026 tot structureel € 3,5 mln. vanaf 2028.

RVB (Bijdrage voor huisvesting Ministerie van AZ)

Om de middelen op de juiste regeling te verantwoorden wordt er structureel € 1,7 mln. overgeboekt van de regeling «RVB (Bijdrage voor huisvesting Ministerie van AZ)» naar «RVB (Bijdrage voor huisvesting Hoge Colleges van Staat)».

4.2 Beheer materiële activa

Bijdrage aan agentschappen

RVB

Dit betreft de bijdrage aan het RVB voor de uitvoering van de wettelijke taak van het (privaatrechtelijk) beheer van onroerende zaken (niet zijnderijkshuisvesting) die tot de Staat toebehoren, zoals de werkzaamheden rond (ver)huur en (erf)pacht. Het tekort wordt veroorzaakt door de reguliere RVB-tariefaanpassingen. Hierdoor ontstaat een tegenvaller van € 2,2 mln. per jaar in 2026 tot en met 2028.

RVB (Bijdrage voor compensatiegronden en erfpachtrecht)

Sinds 2023 kunnen de agrarische compensatiegronden van het Rijk niet alleen worden ingezet voor rijksinfrastructuur en andere taken van rijkspartijen, maar ook voor beleidsdoelen die door medeoverheden worden gerealiseerd. Hierdoor is de vraag naar compensatiegronden toegenomen en neemt de beschikbare voorraad af. Daarom is het gewenst om naast het terugkopen van aangeboden erfpachtrechten ook nieuwe aankopen te doen. Afgesproken is dat uitgaven slechts kunnen geschieden op het moment dat ontvangsten gerealiseerd zijn of op zeer korte termijn gerealiseerd worden. Middels een desaldering wordt in 2026 € 13,0 mln. extra ingezet voor de aankoop van compensatiegronden, voor 2026 tot en met 2030 is dat jaarlijks € 7,0 mln.

RVB (Zakelijke lasten)

Zakelijke lasten betreffen gemeentelijke en waterschapsbelastingen en heffingen op onroerend goed (niet zijnde Rijkshuisvesting) van de Staat. Dit zijn werkzaamheden die het RVB als privaatrechtelijke entiteit uitvoert voor het hele Rijk. Door tariefverhogingen van de gemeentelijke en waterschapsbelastingen nemen de kosten structureel toe. De hogere kosten (€ 23,5 mln. in 2026, € 25,8 mln. in 2027, € 28,1 mln. in 2028, € 16,0 mln. in 2029 en € 8,1 mln. in 2030) worden gedekt uit de afrekening van de uitvoering van het Rijksvastgoedbeleid.

Ontvangsten

De afrekening van het RVB over 2024 en 2025 leiden tot een meevaller van respectievelijk € 34 mln. en € 74 mln. Deze meevaller is ontstaan door een combinatie van factoren. Enerzijds zijn er meer ontvangsten gerealiseerd

dan geraamd op met name de vervreemdingen, waaronder de Ontwikkellocatie Schapenweide (€ 46 mln.). Anderzijds zijn er minder kosten gemaakt in 2025 dan eerder geraamd.

Sinds 2023 kunnen de agrarische compensatiegronden van het Rijk niet alleen worden ingezet voor rijksinfrastructuur en andere taken van rijkspartijen, maar ook voor beleidsdoelen die door medeoverheden worden gerealiseerd. Hierdoor is de vraag naar compensatiegronden toegenomen en neemt de beschikbare voorraad af. Daarom is het gewenst om naast het terugkopen van aangeboden erfpachtrechten ook nieuwe aankopen te doen. Afgesproken is dat uitgaven slechts kunnen geschieden op het moment dat ontvangsten gerealiseerd zijn of op zeer korte termijn gerealiseerd worden. Middels een desaldering wordt in 2026 € 13,0 mln. extra ingezet voor de aankoop van compensatiegronden, voor 2026 tot en met 2030 is dat jaarlijks € 7,0 mln.

4 Niet-beleidsartikelen

4.1 Artikel 11. Centraal apparaat

De apparaatsuitgaven van VRO worden verantwoord op artikel 11 van de begroting van BZK.

Tabel 12 Apparaatsuitgaven Kerndepartement (bedragen x € 1.000)

Art.	Ontwerp- begroting t (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Art. Verplichtingen	88.552	0	88.552	- 1.395	87.157	- 3.912	- 5.060	- 11.291	- 20.868	62.309
Uitgaven	88.552	0	88.552	- 1.395	87.157	- 3.912	- 5.060	- 11.291	- 20.868	62.309
11.1 Apparaat	88.552	0	88.552	- 1.395	87.157	- 3.912	- 5.060	- 11.291	- 20.868	62.309
<i>Personele uitgaven</i>	<i>87.516</i>	<i>0</i>	<i>87.516</i>	<i>- 1.461</i>	<i>86.055</i>	<i>- 1.244</i>	<i>- 2.414</i>	<i>- 9.005</i>	<i>- 18.512</i>	<i>58.735</i>
Eigen personeel	78.008	0	78.008	- 1.716	76.292	- 1.244	- 2.414	- 9.005	- 18.512	53.868
Inhuur externen	8.932	0	8.932	267	9.199	4	12	12	12	4.291
Overige personele uitgaven	576	0	576	- 12	564	- 4	- 12	- 12	- 12	576
<i>Materiële uitgaven</i>	<i>811</i>	<i>0</i>	<i>811</i>	<i>66</i>	<i>877</i>	<i>- 2.668</i>	<i>- 2.646</i>	<i>- 2.286</i>	<i>- 2.356</i>	<i>3.350</i>
Bijdrage SSO's	784	0	784	- 784	0	- 2.668	- 2.646	- 2.286	- 2.356	3.323
Overige materiële uitgaven	27	0	27	850	877	0	0	0	0	27
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>225</i>	<i>0</i>	<i>225</i>	<i>0</i>	<i>225</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>224</i>
Diverse bijdragen	225	0	225	0	225	0	0	0	0	224
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting

11.1 Apparaat

Personele uitgaven

Eigen personeel

De grootste mutaties worden hieronder toegelicht.

Naar aanleiding van het coalitieakkoord wordt een efficiëncytaakstelling op de rijksoverheid doorgevoerd naar rato van de apparaatsuitgaven per departement inclusief de uitvoeringsorganisaties, met als doel de apparaatsuitgaven te verminderen. Deze taakstelling is vanaf 2027 ingeboekt. Deze taakstelling is momenteel geboekt op het centraal apparaat en zal op een later moment verder worden doorverdeeld. Voor de begroting van VRO gaat het om een bedrag oplopend tot € 5,0 mln. in 2030 en € 4,8 mln. structureel vanaf 2031.

Aanvullend op de efficiëncytaakstelling op de rijksoverheid wordt een additionele taakstelling doorgevoerd in het kader van de vernieuwing van de rijksdienst en een slagvaardige overheid. Deze taakstelling wordt op dezelfde wijze verdeeld als de efficiëncytaakstelling en wordt vanaf 2029 ingeboekt. Deze taakstelling is momenteel geboekt op het centraal apparaat en zal op een later moment verder worden doorverdeeld. Voor de begroting van VRO gaat het om een bedrag oplopend tot € 13,5 mln. in 2030 en € 12,9 mln. structureel vanaf 2031.

Om de uitgaven voor de Toelatingsorganisatie Kwaliteitsborging Bouw (TloKB) op het juiste instrument te kunnen verantwoorden is er in 2026 een reallocatie van € 1,8 mln. bijdrage SSO's.

Verder is er een reallocatie van € 0,5 mln. om de uitgaven voor het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW) op het juiste instrument inhuur externen en overige materiële uitgaven te kunnen verantwoorden.

4.2 Artikel 12. Algemeen

Tabel 13 Algemeen (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Art. Verplichtingen	11.228	0	11.228	23.204	34.432	0	0	0	0	9.728
Uitgaven	11.228	0	11.228	23.204	34.432	0	0	0	0	9.728
12.1 Algemeen	11.228	0	11.228	23.204	34.432	0	0	0	0	9.728
<i>Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken</i>	<i>11.228</i>	<i>0</i>	<i>11.228</i>	<i>23.204</i>	<i>34.432</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>9.728</i>
Financiën (IXB)	11.228	0	11.228	23.204	34.432	0	0	0	0	9.728
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting

12.1 Algemeen

Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken

Financiën (IXB)

Over de opbrengsten van de benzineveilingen en bodemwinning moet het RVB jaarlijks vennootschapsbelasting afdragen. Dit betreft een generaal dossier (€ 23,2 mln.).

4.3 Artikel 13. Nog onverdeeld

Tabel 14 Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000)

Art.		Ontwerp- begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletore begroting (4)	Stand 1e suppletore begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
	Verplichtingen	0	0	0	76.012	76.012	102.075	57.115	50.702	41.528	16.377
	Uitgaven	0	0	0	76.012	76.012	102.075	57.115	50.702	41.528	16.377
13.0	Nog onverdeeld	0	0	0	76.012	76.012	102.075	57.115	50.702	41.528	16.377
	<i>Nog te verdelen</i>	0	0	0	76.012	76.012	102.075	57.115	50.702	41.528	16.377
	Loonbijstelling	0	0	0	5.677	5.677	6.340	6.074	5.823	5.806	5.896
	Prijsbijstelling	0	0	0	70.335	70.335	95.735	51.041	44.879	35.722	10.481
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting

13.0 Nog onverdeeld Nog te verdelen

De loon- en prijsbijstelling tranche 2026 is toegevoegd aan de begroting van VRO.

5 Agentschappen

5.1 Rijksvastgoedbedrijf (RVB)

Exploitatieoverzicht

Tabel 15 Exploitatieoverzicht baten-lastenagentschap RVB (Eerste suppletore begroting) (bedragen x € 1.000)			
	(1) Vastge- stelde begroting	(2) Mutaties 1e suppletore begroting	(3) = (1) + (2) Totaal geraamd
Baten			
- Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	1.755.970	59.708	1.815.678
<i>Ingebruikgeving</i>	1.192.578	34.686	1.227.264
<i>In stand houden vastgoed</i>	279.954	1.772	281.726
<i>Projectrealisatie</i>	162.148	- 4.954	157.194
<i>Verkoop</i>	21.758	26.914	48.672
<i>Expertise en advies</i>	99.532	1.290	100.822
- Baten als tegenprestatie voor de levering van input	0	0	0
<i>waarvan bijdrage aan A</i>	0	0	0
<i>waarvan bijdrage aan B</i>	0	0	0
<i>waarvan bijdrage aan C</i>	0	0	0
Rentebaten	6.000	- 2.000	4.000
Vrijval voorzieningen	0	0	0
Bijzondere baten	103.743	34.450	138.193
Totaal baten	1.865.713	92.158	1.957.871
Lasten			
Apparaatskosten	542.935	41.462	584.397
- Personele kosten	438.488	35.241	473.729
<i>waarvan eigen personeel</i>	372.529	30.948	403.477
<i>waarvan inhuur externen</i>	65.959	4.293	70.252
<i>waarvan overige personele kosten</i>	0	0	0
- Materiële kosten	104.447	6.221	110.668
<i>waarvan apparaat ICT</i>	10.644	12.042	22.686
<i>waarvan bijdrage aan SSO's</i>	62.550	- 2.169	60.381
<i>waarvan overige materiële kosten</i>	31.253	- 3.652	27.601
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	0	0	0
Rentelasten	110.055	38.860	148.915
Afschrijvingskosten	514.162	13.429	527.591
- Materieel	514.162	13.429	527.591
<i>waarvan apparaat ICT</i>	0	0	0
<i>waarvan overige materiële afschrijvingskosten</i>	514.162	13.429	527.591
- Immaterieel	0	0	0
Overige lasten	698.561	- 1.593	696.968
<i>waarvan dotaties voorzieningen</i>	0	0	0
<i>waarvan bijzondere lasten</i>	698.561	- 1.593	696.968
Totaal lasten	1.865.713	92.158	1.957.871
Saldo van baten en lasten gewone bedrijfsuitoefening	0	0	0
Agentschapsdeel Vpb-lasten	0	0	0
Saldo van baten en lasten	0	0	0

Toelichting

Baten

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten

Verkoop

De toename in de geraamde omzet verkoop ten opzichte van de oorspronkelijk begroting wordt verklaard door een toename in geraamde verkooptransacties van de eigendomsobjecten, waaronder de af te stoten pachtboerderijen. Een deel van de eigendomsobjecten bestaat uit objecten met een initieel geplande opleveringsdatum in boekjaar 2025 die naar 2026 zijn uitgesteld.

Rentebaten

De rentebaten worden lager geraamd dan de oorspronkelijke begroting als gevolg van dalende rentestanden.

Bijzondere baten

Dit betreft met name het deel van de apparaatsinzet bij projecten dat wordt geactiveerd. De hogere raming is het gevolg van de verwachte, toenemende capaciteitsinzet binnen het product projectrealisatie.

Lasten

Apparaatskosten

De apparaatskosten nemen op totaalniveau met € 41,5 mln. (7,6%) toe ten opzichte van de oorspronkelijke begroting. Dit is vrijwel volledig het gevolg van een toenemende, geraamde, gemiddelde bezetting (7,5% hogere ten opzichte van de oorspronkelijke begroting). Binnen de materiële apparaatskosten hebben enkele mutaties van budgetten plaatsgevonden.

Materiële kosten

Ten opzichte van de oorspronkelijk begroting is rekening gehouden met verder stijgende uitgaven als gevolg van beheerslasten (project run) van nieuwe systemen in een veiligere omgeving en extra investeringen in het kader van de nieuwe I-strategie (project change). Daarnaast heeft er een verplaatsing in budget plaatsgevonden van SSC-ICT (Bijdrage aan SSO's) naar Apparaat ICT. Binnen de overige materiële kosten heeft het RVB een interne, incidentele budgettaakstelling afgeroepen ten behoeve van de kostendekkendheid RVB.

Rentelasten

De stijging van de verwachte rentelasten is een gevolg van nieuw opgeleverde investeringsprojecten voor Rijkshuisvesting, inclusief de daarbij behorende DBFMO-contracten.

Kasstroomoverzicht

Tabel 16 Kasstroomoverzicht RVB (Eerste suppletoire begroting 2026) (bedragen x € 1.000)

	(1) Vastge- stelde begroting	(2) Mutaties 1e suppletoire begroting	(3) = (1) + (2) Totaal geraamd
1. Rekening courant RHB 1 januari + depositorekeningen	363.637	273.165	636.802
Totaal ontvangsten operationele kasstroom (+)	3.292.231	223.874	3.516.105
Totaal uitgaven operationele kasstroom (-/-)	- 2.767.360	- 219.805	- 2.987.165
2. Totaal operationele kasstroom	524.871	4.069	528.940
Totaal investeringen (-/-)	- 1.148.453	- 406.862	- 1.555.315
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	1.196	1.196
3. Totaal investeringskasstroom	- 1.148.453	- 405.666	- 1.554.119
Enmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	0	0
Enmalige storting door moederdepartement (+)	0	0	0
Aflossingen op leningen (-/-)	- 527.283	91.647	- 435.636
Beroep op leenfaciliteit (+)	1.148.453	406.862	1.555.315
4. Totaal financieringskasstroom	621.170	498.509	1.119.679
5. Rekening courant RHB 31 december (=1+2+3+4)	361.225	370.077	731.302

Toelichting

De stand van de rekening courant RHB 1 januari 2026 is gebaseerd op het Jaarverslag 2025. Zowel de ontvangsten als de uitgaven bij de operationele kasstroom worden in gelijke mate beïnvloed door de geprognosticeerde omzet op benzineveilingen, doorbelasting programmagelden VRO en programmagelden Defensie.

Investeringskasstroom

Jaarlijks wordt een aanvullend bedrag opgenomen voor het voorwaardelijk deel bij het beroep op leenfaciliteit tijdens de eerste suppletoire begroting. Het beroep is dit jaar voornamelijk verhoogd vanwege de hogere verwachte productie binnen de projecten.

Financieringskasstroom

De aflossingen op leningen is bijgesteld conform het Jaarverslag 2025. Zie de toelichting Investeringskasstroom voor de ontwikkelingen binnen de leenfaciliteit.